

NAMESTO BANKE — ZVEZA

Dve investicijski zahtevi: Zagrebski velesejem in hotel — mesto »Sveti Štefan«

Zagrebski velesejem dobiva iz leto v leto čedalje večji pomen za jugoslovansko gospodarstvo, pravtako pa tudi za mednarodno gospodarsko življenje. Na dosedanjih jesenskih sejmih niso mogli (čeprav so bili dograjevani novi razstavní prostori) dobiti niti vsi domači niti vsi tuji razstavljalci toliko prostora, kolikor so ga zahtevali. Rezultati pa so kljub temu očitni: Na letošnjem jesenskem velesejmu je bilo n. pr. 4600 razstavljalcev iz 27 držav iz vseh strani sveta, nad 600.000 obiskovalcev, poslov je bilo sklenjenih za nad 110 milijard dinarjev. Med drugim je bilo na velesejmu 19 uradnih tujih delegacij in 11 med temi so jih vodili ministri. V primerjavi z lanskim letom je bilo na velesejmu nad dvakrat več razstavnega prostora, 4-krat več razstavljalcev in skoraj dvakrat več obiskovalcev.

velesejem v celoti omogoča devizne dohodke.

Zahteva za hotel — mesto »Sveti Štefan«

Načeli bomo še drug podoben primer z drugega konca države — iz Crnogorskega Primorja: s polotoka Sveti Štefan.

Vsej naši javnosti je znano, da se Sveti Štefan izpreminja v mesto — hotel. Imel bo 133 najodobnejše opremljenih apartmajev s 306 ležišči, v hišah, ki bodo ohranile na zunanji svoj starinski videz. Na razpolago bodo tudi posebni prostori za družbeno in zabavno življenje, za prodajalne in podobno. Dograditev tega zares edinstvene

je še 255 milijonov za opremo in inventar.

»Denarnik« se je javil sam

Primer je podoben tistemu, ki smo ga opisali pri Zagrebškem velesejmu. S tako dokumentacijo ne bi bilo težavno dobiti kredit od Banke za zunanjo trgovino ali od Investicijske banke. Toda sredstev niso zahtevali od banke, temveč iz rezerv federacije.

Pravi »denarnik« se je javil sam, namesto da bi ga investitor poiskal. Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino je sklenila, ko je bila seznanjena z vso zadevo, da bo pod določenimi pogoji sama ponudila kredit za sredstva, ki se primanjkujejo za »Sveti Štefan«. Banka se je lotila tega posla računajoč pravilno, da se ji bo kmalu izplačal in donasal devize.

Uprava velesejma je postopala podobno, kakor investitor »Svetega Stefana«: zahtevala je 700 milijonov dinarjev od zveznega izvršnega sveta. Naravno je, da je mogoče tudi ta primer rešiti. Toda niti tu ni potrebno, da se angažira s svojimi sredstvi zveza, ko so zato tu banke in je po računih samega investitorja naložba zelo donosna in ni osnove, da bi banka tak posel odbila.

Skratka, na razpolago je normalna pot, da se izvedeta oba velika in resna podviga, ki bosta prispevala k izboljšanju naše plačilne bilance. Toda niti prvi niti drugi investitor nista že od vsega začetka šla po tej poti, temveč, da tako rečemo, po »administrativni« liniji. (Mimogrede povedano velesejem že ima izkušnje v poslovanju z Banko za zunanjo trgovino, ker je od nje že dobil nekoč kredit.)

Stara praksa

Smoter tega članka je, da po eni strani poudari pomen in koristnost tako prvega kakor dru-

gega podviga in zasluge njihovih iniciatorjev, da pa po drugi strani še enkrat obrne pozornost bralcev na pojav, o katerem smo že večkrat pisali: na navado nekaterih gospodarskih organizacij in drugih činiteljev v gospodarskem življenju, da iščejo za težave končne rešitve »s strani«, »od zgoraj«, in to celo tudi tedaj, ko je normalno rešitev lažje najti.

To navado ni težavno pojasniti. Ostala je iz prejšnjega razdobja poslovanja, iz razdobja širokih dotacij, planskih izgub, distribucije kredita in blaga, raznih naknadnih intervencij in sploh administrativnega (s tem pa tudi ne učinkovitega) zdravljenja težav v gospodarski praksi. To je navajalo gospodarstvenike in vse kolektive ter tolesa, da so pričakovali tako naloge kakor njihove rešitve od nekega organa izven podjetja.

Taka praksa pa je že precej daleč za nami. Preteklo je že dovolj časa, da bi jo lahko dokončno opustili, vsa organizacija gospodarskega življenja pa je spremenjena in postavljena na nove temelje, predvsem v zvezi z novim načinom upravljanja v gospodarstvu. Ugotovljeno so bile nove poslovne institucije, ki ustrezajo današnjim odnosom v gospodarstvu, med drugim tudi specializirane banke, kakršni sta tudi Banka za zunanjo trgovino in Investicijska banka.

Ko se ta sodobna, vendar ne več nova in neznana dejstva v našem gospodarstvu skušajo obiti in se iščejo znova stare rešitve, tedaj je to nepoznavanje našega gospodarskega mehanizma. Tako gledanje na posle si ne bi smeli dovoliti taki investitorji — ki so sicer že pokazali tako dragoceno iniciativo — kakor je to primer z investitorjema Zagrebškega velesejma in »Svetega Stefana«.

M. Jakič

»Sveti Štefan«

Veliko zaslugo za ta uspeh imajo tudi organizatorji velesejma, razen drugega tudi zato, ker so dobro in pravočasno opravili velika dela pri graditvi novega razstavnega prostora. V prvi etapi je bilo na novem prostoru zgrajenih 42.000 m² paviljonov, 15.000 m² odprtega prostora za razstavljanje, 12.000 kvadratnih metrov servisnih poslopij, razen tega pa še ceste, elektrika, vodovod, kanalizacija, kuhinje, restavracije in industrijski železniški tir. V vse to je bilo vloženo blizu 1 milijardo dinarjev, razen 850 milijonov dinarjev, kolikor so vložile druge države. Nekaj nad 300 milijonov še ni kritih.

Tuji razstavljalci so, povedano v devizah, vložili v graditev svojih paviljonov blizu 1,5 milijona dolarjev po tečaju 600 dinarjev za dolar.

Plan velesejma za leto 1957

Do prihodnjega velesejma bo treba opraviti nova dela, ki bodo omogočila, da bodo zainteresirani razstavljalci dobili zaželeni prostor in da bo ta prostor osredotočen na enem prostoru. Računajo, da bodo končali »alejo nacija« in veliki paviljon lahke industrije, upravna poslopja, da bodo razširili kanalizacijsko, vodovodno in električno mrežo, da bodo zgradili en večji in en manjši objekt. Kaže pravtako, da bo še vsaj 7 tujih držav zgradilo svoje paviljone.

Za ta dela (pri tem ne upoštevamo tujih paviljonov) je potrebnih pravtako okrog 940 milijonov. Približno polovico teh stroškov bo plačal velesejem iz svojega presežka dohodkov, nekaj pa bo vložil tudi ljudski odbor zagrebškega okraja.

Kljub temu pa vse ne bo krito. Računajo, da bo potrebnih še okrog 700 milijonov dinarjev, da bi lahko poplačali ta dela in ostanek iz prejšnjega leta. Tako je nastalo vprašanje, kje najti ta sredstva.

Donosne naložbe

Te investicije bodo mnogo prispevale, da bo imel zagrebški velesejem v prihodnosti še večjo vlogo v našem gospodarstvu in v kreditni gospodarski zvezi z inozemstvom. Razen tega pa

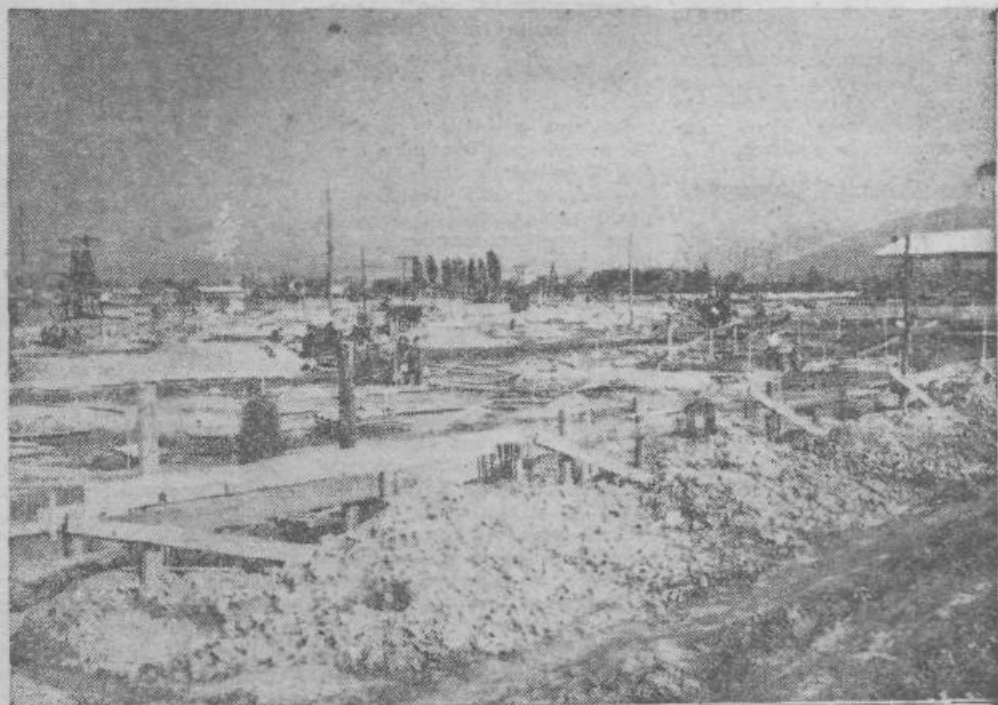
je naložba donosna tudi v ožjem, neposrednem smislu te besede, ker bo zelo hitro prinesla znatne dohodke. Že letos je velesejem mogel naložiti nad sežek dohodkov nad izdatki se pol milijarde v investicije. Prebno še naprej povečeval.

Posebno važen neposredni rezultat je devizni dotok. Računajo, da je znašal v zvezi z velesejmom letos skupni dohodek deviz okrog 2 milijona 257.000 dolarjev (tuje investicije, ki smo jih že omenili, razen tega dohodek od uslug velesejma in raznih transportnih, dekoraterskih in drugih organizacij tujim razstavljalcem). Z investicijami, ki smo jih že omenili bo, kakor računajo, znašal prihodnje leto dotok deviz 2.600.000 dolarjev, kasneje pa, čeprav ne bo več tujih investicij, povprečno 1.700.000 dolarjev na leto (naj pripomnimo, da postanejo zgrajeni tuji paviljoni last Jugoslavije, države, ki so jih zgradile, pa razstavljajo v njih brezplačno samo na prvih dveh sejmih, kasneje pa plačajo znatno najemnino).

Tako donosne investicije se nedvomno splača finansirati. Obstaja tudi ustanova, ki taka finansiranja lahko prevzame: to je banka. V tem primeru najprej Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino, ker bo to prispevalo k pomembnemu dotoku deviz. Res je, da vseh teh 700 milijonov ni mogoče vložiti v razstavne prostore za tuje razstavljalce (ti ga v znatnem delu sami gradijo), važno pa je, da

ga turističnega objekta bo stala po programu 768 milijonov dinarjev. Namenjen je tujim obiskovalcem in naj bi prinašal okrog 375.000 dolarjev deviznih dohodkov na leto. Očitno je, da tudi ta naložba lahko prinese znatne devizne dohodke.

Toda tudi tu se je pojavilo vprašanje sredstev. Primanjku-

Gradnja paviljonov za Zagrebškem velesejmu